

Sárospataki Kronika

III. évfolyam

I. szám

1972. február

Nagyváros

Fény, villanások,
üveghangok, tökmagok,
hippik, huligánok,
jó és rossz leányok.

Fékesikorgás, házak előtt vér,
sziréna, rendőr,
itt a vég.

Bűzös sikátor,
kiabálás, szenny.
Aluljáró, zshivaj,
nincs számodra hely!

Sarok: lány és lámpa!
piros-tilos,
sárga — várj,
zöld — szabad,
megindul a részeg
forgatag.

Üvegpalota,
öngyilkos,
megint sziréna
sipítoz.

Kispolgár,
poros nyár,
tömeg hömpölyög
az utcán.
Ezrek és milliók,
s köztük egy
én vagyok.

Orbán Éva I. b

Johannes Bobrowski

A Don

Fenn tűzből vannak
A falvak. Sziklák fölé
kúszik a széles part.
Az ár lehúzza, jeges szél
süvít, vészes sötét csend
suhan utána.

A folyó fehér volt. A nagy part
sötétlett. A lovak
felkaptattak rá, egyszer
onnan a túlról
átrepültek, láttuk
a földek felett, ott
az újhold alatt, hogy
falként törtek az égbe.

Kuvik
sikolt:
felhőkre kiált, hisz vész
madara ő, és kiált
a nagy sziklapartokra,
hogy hallják meg a síkságot.
„Ti dombok nyiljatok meg!
Ti keljeteك fegyverbe holtak!
Sisakotok tegyétek föl!”

Csuhaj Erzsébet-Becske Rita

HA

Előhívnám barátaimat a koromsötét éjszakából
— ha lennének
mehallgatnám csillaghullató hangjukat
— ha beszélni tudnának
meztelenre vetköztetném szívemet előttük

— ha kérdeznének
ordítanék az emberfeletti kínoktól
— ha elhagynának
fájna az élet nélkülük
— ha léteznének

Feke Rebeka IV. c

Novella

H. H. Munro: Szürkület

Norman Gortsby egy padon ült a parkban. A Hyde Park Corner, zajos forgalmával, nem messze, jobbra tőle terült el. Úgy hét óra felé járt az idő, egy kora márciusi estén. Kihaltság terpeszkedett az utcára és a járdára, mégis sok alak mozdult csendesen a félhomályban, vagy ült egy padon, vagy egy széken.

Gortsby mellett a padon egy meglehetősen öreg úriember ült, dacos kinézéssel, amely valószínűleg az önbecsülés utolsó jele volt egy olyan emberben, aki már nem képes szembeszállni senkivel és semmivel. Ahogy fölkel, hogy távozzon, Gortsby elképzelte őt, amint hazatér egy olyan otthonba, ahol már semmit sem számít, vagy valami kényelmetlen panzióba, ahol az a képessége, hogy ki tudja-e fizetni a heti bért, volt az általa keltett érdeklődés kezdete és vége.

Helyét a padon szinte azonnal elfoglalta egy fiatalember, aki elég jólöltözött volt, de alig vidámabb, mint a másik. Mintha csak mutatni akarta volna, hogy rosszul megy a sorsa. Az újonnan érkezett bosszús dünnnyögéssel dobta le magát a padra.

— Nem látszik valami vidámnak — szólalt meg Gortsby.

A fiatalember annyira az őszinteség benyomását keltve fordult felé, hogy Gortsby érezte: nagyon óvatosnak kell lennie.

— Maga sem lenne jókedvű, ha olyan bajban lenne, mint én vagyok — mondta. — Elkövettem életem legostobább cselekedetét. —

— Igen? — mondta nyugodtan Gortsby.

Ma délután érkeztem, s egy hotelben akartam megszállni — folytatta a fiatalember, — aztán amikor odamentem, megtudtam, hogy a hotelt néhány hete lebontották, és egy mozit építettek a helyén. A taxisofőr ajánlott egy másik, valamivel arrébb eső szállodát és odamentem. Csak egy levelet küldtem haza, amelyben megadtam a címemet, aztán elmentem, hogy szappant vegyek. Nem szeretek szállodai szappant használni. Aztán sétálgattam egy kicsit, ittam valamit, nézegettem az üzleteket, és amikor ismét a szálloda felé vettem az utamat, hirtelen rájöttem, hogy nem jut eszembe a neve, de még az sem, hogy milyen utcában van. Ez roppant kényelmetlen helyzet olyan embernek, akinek sem barátja, sem rokona nincs Londonban. A családom holnapig nem kapja meg a leveletem, így nem kér-

dezhetem meg tőlük a címet; közben pénz nélkül vagyok, kószálok össze-vissza két pennnyvel a zsebemben, és nincs hová mennem éjszakára.

A történet elhangzása után csönd támadt.

— Remélem, nem gondolja, hogy egy lehetetlen történetet mondtam el önnek — szólalt meg most a fiatalember remegő hangon.

— Egyáltalán nem lehetetlen — mondta Gortsby. Emlékszem, hogy ugyanez történt egyszer egy idegen fővárosban, de mi akkor ketten voltunk, ami még nevezetesebbé tette az egészet. Szerencsére emlékeztünk arra, hogy a szálloda valamilyen csatorna mellett volt, és amikor megtaláltuk a csatornát, vissza tudtunk jutni a szállodába. A fiú felderült: — Egy idegen városban nem sokat törődnek velem — mondta. — Fel lehet keresni a konzult, és segítséget kapnék tőle. De itt, a saját hazájában nagyobb bajban van az ember. Hacsak nem találok valami jóembert, aki elhinné a történetemet és kölcsönözne némi pénzt. Úgy látszik, a folyónál fogom tölteni az éjszakát. Mindenesetre örülök, hogy Ön nem találja egészen valószínűtlennek a történetet.

— Persze — mondta lassan Gortsby — a történetnek az a hibája, hogy maga nem tudja nekem megmutatni a szappant.

A fiatalember kapkodva előrehajolt, gyorsan végigtapogatta nagykabátja minden zsebét, aztán talpra ugrott.

— Bizonyára elvesztettem — mormolta bosszúsan.

— Egy délután elveszíteni egy szállodát és egy darab szappant, ez nagy gondatlanságra vall — mondta Gortsby, de a fiatalember alig várta ki a mondat végét. Elindult az ösvényen lefelé, fejét magasán tartva.

— Kár volt — gondolta Gortsby, — az, hogy kiment szappanért, ez volt az egyetlen, ami elhitette velem a történetet, mégis ez volt az a kis részlet, amely romba is döntötte azt. Ha ellátta volna magát egy szappannal, ügyes ember lett volna.

Ezt gondolva Gortsby felállt, hogy távozzon, és amint így cselekedett, felkiáltott. A földön a pad mellett egy kis csomag hevert, ami semmi más nem lehetett, mint egy darab szappan, és nyilvánvalóan a fiú zsebéből esett ki, amikor a padra vetette magát. A következő pillanatban Gortsby már rohant is végig az ösvényen, hogy

Historia docet

„Ha minden fáradozás, melyet embertársaink javára fordítanánk, haszontalan volna, s legnemesebb törekvéseinknek nem lehetne semmi eredménye; ha magasabb vágyaink nem teljesülhetnének, s a szép és jó soha nem győzhetne a világon: még akkor is e nyomorult létnek legszebb része azoknak jutott, kik csalódásaikat a sírukig megtartották, s ha nem győztek is, legalább végső lehelletig nemes célokért küzdöttek.“

Tavaszi

Molnár Irén IV. f (Linó)

megkeresse a fiatal, világos kabátos férfit. Már majdnem feladta a keresést, amikor megpillantotta, amint bizonytalanul álldogált az út szélén. Amikor meghallotta Gortsby hívását, hirtelen barátságosan arccal fordult meg.

— Megkerült a fontos dolog, ami a történetnek valóságát bizonyítja — mondta Gortsby, felmutatva a szappant. — Bizonyára a zsebéből esett ki, amikor leült a padra. A földön láttam meg, miután maga elment. Meg kell, hogy bocsássa hitetlenkedésemet, de már meg van a szappan, és ha kölcsönözhetek magának egy fontot . . .

A fiatalember azzal, hogy zsebrerakta a pénzt, elhessegetett minden kétséget.

— Tessék a névjegyem a címmel — folytatta Gortsby —, a hét bármely napján megadhatja a pénzt, és itt a szappan, — ne veszítse el, jó barátjának bizonyult.

„Ha minden fáradozás, melyet embertársaink javára fordítanánk, haszontalan volna, s legnemesebb törekvéseinknek nem lehetne semmi eredménye; ha magasabb vágyaink nem teljesülhetnének, s a szép és jó soha nem győzhetne a világon: még akkor is e nyomorult létnek legszebb része azoknak jutott, kik csalódásaikat a sírukig megtartották, s ha nem győztek is, legalább végső lehelletig nemes célokért küzdöttek.“

Eötvös: Gondolatok

AZ ÉLET

Egy keresztretjvény,
egy játék,
egy egyenlet,
egy példa,
egy álom,
egy valóság,
s egy nagy család —
néha

ŐSZ

Csend
magány
elmúlás
szél
eső
vihar
félelem
megnyugvás
s elhaló nyári dal

Fekete Rebeka IV. c. versei

Szerencsés dolog, hogy megtalálta — mondta — a fiú, és köszönetet mondva eltűnt Knightsbridge irányában.

— Szegény fiú! Majdnem sírt — mondta magában Gortsby — Nem lep meg: bizonyára nagyon megkönnyebbült, hogy kikászolódtott a bajból. Ez lecke számomra, hogy ne legyek túl okos a körülmények alapján való megítélésben.

Amikor Gortsby útban hazafelé elment a pad mellett, ahol találkozott a fiatalemberrel, megpillantott egy öregurat, aki a pad alatt és a pad körül keresgélt. Gortsby felismerte az öregembert, aki korábban mellette ült.

— Elvesztett valamit, uram? — kérdezte.

— Igen uram. Egy darab szappant.

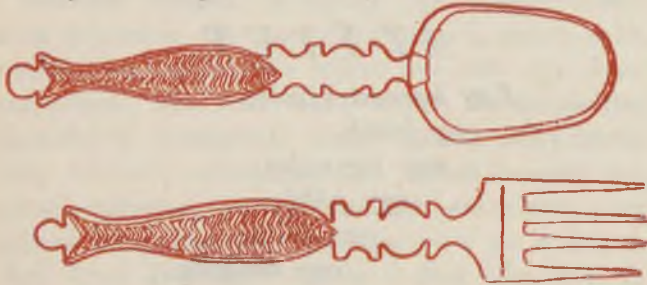
Angolból fordította: NAGY IMRE IV. b

Néprajz

Kutató munkánk során sok szép élményben volt már részünk, nagyon szép és érdekes dologgal találkoztunk. Mennél jobban gyűlnek a kedves kis tárgyak, annál szebb a néprajzi termünk. Hadd mutassunk be most néhányat!

Vajdácskai fukanál és favilla

Özv. Mészáros Andrásné (ma 75 éves) ezt mondja róluk:

„Ez a fakanál és favilla míg az én nagyanyámé volt. A múlt század ötvenes éveiből valók. Legjobban a tejsavas galuskát szerettük enni velük. Azt úgy készítették, hogy: a krompét nyersen megreszejjük, liszttel, tojással kis sóval sűrűre kavargatjuk. Főtt vízbe szaggatjuk. Pirított vajjal és tejjel leönesük.“

Mindannyiunkat elbájozt özv. Herkel Józsefné (86 éves sárospataki lakos) tulajdonában lévő üvegkancsó és négy pohár.

Herkel néni szerint ezeket még az ő anyja Papp Károlyné kapta nászajándékkul. Az 1860-es években készítették házilag a székelyföldi Csikszeredán, kézi fújtatóval, s kézzel festették rá a mintákat is (arany, zöld, kék, fehér stb. színekkel),

A sárospataki kis cserépedények, igaz nincsenek ilyen szépek, mégis többet érőnek tünnek.

Eddig azt hittük, hogy Sárospatakon a kerámiaipar az I. Rákóczi György által betelepített habán fazekasok tevékenységével kezdődik. Horosz Ilona gyűjtése nagyszerű termékekkel ajándékozta meg Patak múzeumait. Takács Béla muzeológus ezt mondja róluk:

„A két kis edény a XVI. sz. végéről származik. Nagy öröm, hogy a Bodrog árterében sok „valószínű, hogy rokon“ cserépek között találtak rájuk. Találnunk kell még más darabokat is!

Az egyik félreérthetetlenül pálinkás pohár. A másiknak kettős funkciója lehetett. Vagy kisgyermeket tápláltak belőle, vagy gyógyszert „szoptattak“ belőle beteggel, aki még inni is tehetetlen volt.“

Egy éve kezdtük ezt a gyűjtőmunkát, de egyre jobban lázba hoz bennünket.

(Összeállította a Néprajzi Szakkör)

*****

Humor

1. Fizikaórán

Tanár: Milyenek azok a közlekedő edények?

Diák: (hallgat, majd megszólal.) Amivel áthozzuk a Mudrányból beteg társainknak a vacsorát.

2. Biológiaórán

A légy betegségeket terjeszt, Pl. . . . a lúdtalp.

3. Földrajzórán

Tanár: Sorolj fel néhány energia-hordozót!

Diák: Villanyoszlop . . .

4. Magyarórán

Tanár: Mondj példát a — talan — telen képzőre!

Diák: B e r t a l a n

5. Tanár: Nos fiam! Mondj egy ikes igét!

Diák: F u r i k

6. Biológiaórán

Tanár: Mit gondolsz fiam, miért előnyös az ivartalanítás?

Tanuló: Jobban tejel az állat.

Közlő: Várhomoki Béla és Koncz Gábor

Bessenyei György Sárospatakon

Február 19-én volt 161. évfordulója annak, hogy Bessenyei György, a Szabolcs megyei nemesi származású, egykori pataki diák, majd császári testőrhadnagy, pusztakovácsi birtokán eltöltött 30 évi magabazárkózás után, 64 éves korában elhunyt.

1747-ben a nyíri homokon, egy tiszaberceli kúriában született a szabolcsi föld nagy fia, aki „minden lépésével és gondolatával magát égette saját fajtája érdekében.”

A szülői háztól az Alma Mater-ig, Berceltől Patakig az út kocsin is alig két óra. Nyolcéves korában, 1755-ben fordult be a Bessenyei fogat a „hírös főiskola komor, bolthajtásos ívei” alatt.

Diákoskodása idején három tanára volt Patakon: Szatmári Paksi Pál, Sárkány Dávid és Szombathy János. Mellettük osztálytanítóként az akadémiai tagozaton járó tógátusok tanítottak. A kor szellemi, irodalmi életének sivársága a pataki iskolában is éreztette hatását. A XVIII. század történelmünknek az elnemzetlenedési szakasza volt. A szatmári béke után nemességünk Habsburg-pártisága, a Habsburgok betelepítési politikája, törekvésük a birodalom egybentartására, az ennek érdekében viselt háborúik, s eközben a Habsburg-párti szellem „fennköltté” emelése volt az iskola-politikában is a vezérelv. Sárospatak, a nemzeti politika nagy zászlóvivője erre saját utat választ: *nevel, embert formál és magyarul beszél*. Ezáltal nevelési szintje sokkal magasabbnak bizonyul a többi iskoláénál. Talán éppen ennek köszönheti a magyarság Bessenyeit, szellemi életünk egyik kiválóságát.

Személyes vallomásként a „Holmi” XI., XII., XIII. fejezetében beszél a pataki diákéletről.

„Igen szép és hasznos dolog”-nak tartotta akárkinek az elméjét az iskolába szoktatni, de „az iskolai szokásokat csak úgy vedd, mint a köszörűkövet”, s nem is értékeli sokra az iskolai oktatást. Tizenhároméves volt, amikor Patakot elhagyta, de a tanultakról nem sok jót mond.

„Soha életemben egy diák órációnál több jót nem cselekedtem.”

Az iskolabajárás sem volt ínyére. Patakot rajongásig szerette ugyan, de az akkori oktatási rendszere kiölte belőle a tudásvágyat. A tanítás elmaradottságát bírálja a „Tariménes utazása” c. művében is.

Kukumedoniás alakját a pataki tanárokról mintázza, de más helyen már magasztalással említi, hogy „ezek a frizérozatlan emberek tudnak ám magyarul.”

Patakról nem sok ismeretet vitt, de a szigorú rend és fegyelem, amit a Sárospataki Főiskola falai között tapasztalt, táplálékot nyújtott erkölcsi erőinek, melyet férfiúi élete pályáján mutatott. Őszinte melegséggel ír a pataki diákéletről, az itt töltött évekről. Az iskola erkölcsi neveléséről ezt mondja.

„Erkölsre nézve vedd fel Magyarországon a reformátusok iskoláját és csodát fogsz bennük látni, . . . Hiszed-é ha mondom, hogy köztük forogván 8 esztendő koromtól fogva, soha életemben semminemű fertelmességről náluk még csak nem is hallottam. Amennyien voltunk a pataki kollégiumban kicsinyek és nagyok, ocsmány-ságoknak, sodomiáknak még csak neveket sem tudtuk, ezen én eleget is csodálkozom, alig találok okát.”

A pataki diákévek örömei rajzanak elő a sárospataki kollégium tanáraihoz 1803. augusztus 14-én írt leveléből is.

„Írást olvasást, a világnak ismeretét tanulni ezen iskolában kezdtem . . . Erkölcsömmek tisztaságát, érdemeknek, *kegyelmelek* nevelési módjának hálálom örökre . . . A tudományt szorgalom árán meg lehet szerezni, de az egyszer elveszett erkölcsöket ki nyerheti vissza valaha?”

Az eszme, a nép szeretete és hűséges szolgálata az, amire nevelt és nevel, benne élt és él a pataki diákok seregében.

„Ezáltal lehetünk mi is méltók nagy elődeinkhez.

Nagy Zsolt II. f

Népmondák

Megyaszó

A község nevét sokféleképpen magyarázzák. Egyik ilyen ránkmaradt szájhagyomány még a honfoglalás időszakába nyúlik vissza.

A honfoglaló magyarok Szerencséről egy csapatot küldtek előre kikémleni a tájat. A mai Megyaszó felől medveordítást hallottak. Erről nevezték el *Medveszó*-nak, amiből aztán később kialakult a mai *Megyaszó*.

A másik monda szerint I. István királyunknak kedvenc vadászóhelye volt a megyaszói határ. Az itt elterülő rengetegben medvevadászatot rendeztek, mivel a környékén sok volt a medve.

A *jaszó* szó mai jelentése: vadász, lövés, s ebből a szóból keletkezett a *Megyaszó* szó. Ezt a verziót támasztja alá az a tény is, hogy a község címerében szájában sípot tartó medvét találunk.

Megyaszó történetében sok érdekes szájhagyomány fordul elő.

Az egyik legutóbb talán a *Koppló-híd* elnevezéséről szóló történet.

II. József császár Zemplén vármegyében járva útbaejtette Megyaszót is. A falu népe nagy lelkesedéssel vonult a patak hídjához várni a császárt. A bíró, a nemesek hadnagya és a lovasbandérium csaknem két napig volt kénytelen várni a császár érkezését, s mert ennivalót nem vittek, erről az éhezéssel nevezték el a hidat *Koppló-híd*-nak. Végre megérkezett a császár. A nemesek hadnagya latinul köszöntötte, majd a megyaszói rektor akarta megmutatni tudományát. Franciául szózkodott oly módon, ahogy a szöveg le volt írva.

A császár csodálkozva hallgatta, majd megjegyezte.

„Miért nem mondták meg ennek a nagytudományú férfiúnak, hogy nem értem a szanszkrit nyelvet?”

Részlet: Kemény Mária IV. a

Megyaszó története c. monográfiájából

1905 † SZABÓ GYULA 1972
ny. gimn. ig. helyettes
volt gimn. igazgató

Vers

Te érted ezt?

... és az élet megy tovább:
az óceánokon tovább dúl a vihar,
a tengereken békés halászhajók siklanak,
az öbölben a feleségek várják zsákmánnyal hazatérő uruk;
a kis kunyhók előtt napfény, homok,
nyomor, gyerekek;
és a halászfalu mögött ott a t e m e t ő

Fekete Rebeka IV. c

HÍREK

1. A „Ki, miben tudós“ országos vetélkedő megyei döntőjén *történelemből Szacsuri László IV. b* osztályos tanulónk kiválóan szerepelt, s így bekerült a vetélkedő országos döntőjébe.

* * *

2. *Az iskolai szavalóversenyen*

1. Farkas Katalin és Gönczy Katalin IV. f
2. Kovács Edit II. a
3. P Nagy Krisztina II. c

* * *

3. „*Villogott a pataki tőr*“ (a miskolci „Déli Hírlap“ híre) „Ebben a korosztályban a patakiaké a babér... hat versenyszám közül ötben az ő vitrinjükhöz kerültek az aranyak.“

A megyei verseny győztesei: Vaszkun Tibor I. c, Radácsi Katalin I. c, Vaszkun Tibor (kardban is), Kereszturi Ferenc III. d, Tamáska Krisztina II. b, Homoki É. Hát igen! Kari bá nem öregszik.

Forum

Mit kell tennünk?

(Beszélgetés BARTHA JUDITTA L)

Bartha Judit II. d osztályos tanuló. Az első félévben titkárhelyettes, a KISz VIII. kongresszusa óta a KISz Központi Bizottságának tagja, január 14-től pedig az iskolai KISz-szervezet titkára. Választás előtt és után értékelni szokták az elvégzett, és ismertetni az elkövetkezendő feladatokat.

— Eltelt egy kis idő a választás óta, elmúlt az átmeneti időszak, úgy gondolom, már teljes egészében átvette a munka irányítását. Mondj néhány szót az elindulásról.

Az elődök által eddig járt utat szeretnénk mi is követni. Azért beszélek többes számban, mert a VB-nek több új tagja van. Érzésünk és megítélésünk szerint az eddigi irányvonal helyes, munkánk eredményességét mindenki által ismert — és úgy hiszem elismert — szép sikerek bizonyítják. Gondolok itt a Diáknapokra, az önkormányzati napokra, a lányok építőtábori első helyére, stb. De nem állhatunk meg ezen a ponton. Feltétlenül tovább kell lépünk, új, jobb eredményeket kell elérnünk.

— Mit kell ennek érdekében tennünk? —

Több általános feladatunk van, melyek megszabják egész tevékenységünket, így a konkrét feladatokat is az elkövetkezendő időszakra.

Erősíteni kell az öntevékenységet. Személy szerint nem tudunk mindenkinek megbízatást adni. Azt kell a KISz-tagoknak belátni, hogy maradéktalanul teljesítik kötelességüket, ha a mindennapi munkát elvégzik, pl. aktívan részt vesznek a taggyűléseken, a politikai oktatásokon, szakkörre, könyvtárba, hangversenyre, előadásokra járnak, érdeklődnek a szervezet országos és helyi kérdései, problémái iránt, és önmaguktól is tesznek valamit ezek megoldására. A fegyelem szilárdítása, és a szervezeti élet szabályainak jobb betartása. Azt hiszem, nem kell ezeket külön magyarázni, a szervezeti szabályzat alapos ismerete és egy kis politikai öntudat szükséges megvalósításukhoz. Ezekon kívül javítanuk kell a tagfelvételi rendszeren, növelni kell szervezetünk politikusságát és KISz-vezetőinek felelősségtudatát.

Amiről még hosszabban ejtenék szót: a tájékoztatatlanság.

Megdöbbenő, hogy egyes KISz-tagok — sajnos sokan vannak — mennyire tájékozatlanok. Két oka lehet ennek.

Vagy annyira közömbös a KISz-tag, hogy egyáltalán nem érdekli a szervezet — miért KISz-tag az ilyen? — vagy az alapszervi vezetők nem tájékoztatják kellően. Ez szintén hiba, a passzivitásnak a súlyos jelei, feltétlenül változtatnunk kell rajta. Ezek lennének tömören az általános feladatok. Nem fontossági sorrendben soroltam őket, mert mindegyik egyaránt fontos. Megvalósításukban minden KISz-tagunkra számítunk.

Tudnál-e mondani néhány, a mindennapiak közül kiemelkedő rendezvényt?

Természetesen. Méghozzá elég sokat. Időrendi sorrendben mondanám őket: A februári politikai oktatás totója, mintegy előkészítője a márciusban sorra kerülő nyilvános, csoportos politikai vetélkedőnek, melyet oktatási körök részére, az I—II és III—IV évfolyamnak külön rendezünk meg. Szintén márciusra tervezzük az ifjúsági fórumot, ahol a kongresszus határozataival és az ifjúsági törvénnyel foglalkozunk majd. Teljesen bizonytalan az időpontja a Krónika-estnek, melyen a Sárospataki Krónikában megjelent legjobb művek és diákdalok kerülnek műsorra. Áprilisban kommunista vasárnap lesz, melyen társadalmi munkát végzünk: önkormányzati napot szervezünk és kb. a hónap végén kerül megrendezésre diáknapi előzetesként a „Ki mit tud.” Erre már most lehet jelentkezni a kultúrfelelősöknél. Folyamatosan végezzük az író-olvasó találkozók szervezését, most kezdődik majd az ifjúgárda átszervezése, mivel városi parancsnokság hatáskörébe tartozik nemsokára, és megindul az építőtáborokba való mozgósítás.

— Valóban nagyon sok feladat. Kérdés, lesz-e ereje KISz-szervezetünknek valamennyit jól megvalósítani?

Én úgy gondolom, hogy ha mindenki felelőségének teljes tudatában dolgozik, nem okoz problémát e feladatok megvalósítása. Ha sikerül, elmondhatjuk: tettünk valamit e cél érdekében, mit a KISz 1972. évi jelszava határoz meg: „Jobb munkával, nagyobb tudással a szocialista Magyarorszáért!”

— Gratulálunk Juditnak KISz KB. tagságához, munkájához pedig sok sikert kívánunk. —

Kelemen Katalin III. e

Anekdoták

Fizikaórán történt. A nap élesen sütött be a terembe, s láthatóan zavarta a diákokat. Különösen az első padban ülőt, aki még a táblát sem látta jól.

Egy óvatlan pillanatban (amikor Béla bácsi az egyik eszközzel foglalkozott) felállt és hirtelen elhúzta a függönyt.

Amikor Béla bácsi a táblához ment, őt meg a homály zavarta s visszahúzta azt.

Ahogy ellép a táblától, az első padban ülő ismét elhúzza a függönyt. Amikor Béla bácsi ismét írni akar a táblára és látja az elhúzott függönyt, rádöbben, hogy azt valamelyik tanuló húzgálja, s miközben ismét visszahúzza, így szól: . . . izzé! Átkozott sötétségre való hajlam.

*

Az első kémia könyvben a nitrogén körforgásnál volt egy ábra. Ez azt mutatta, miként kerülhet nitrogén a földbe villámlás útján, majd onnan denitrifikáló baktériumok, stb segítségével újra a levegőbe. Az egyik kémia-röpdolgozatban valamelyik társunk szépen el is készítette a rajzot. A lefelé irányuló nyílra rá is írta: „Villámlás útján a földbe.”

A bonyolultabb folyamatok viszont már nem jutottak az eszébe a kifelé irányulásra vonatkozóan. Gondolta hát, ha elemi csapással került a földbe, talán elemi csapással ki is juthat onnan. S a kifelé mutató nyílra szépen ráírva: „Föld-rengés útján az égbe.”

Közlök: *Várhomoki Ambrus és Koncz Gábor*

A mozaikszavakról

Napjainkban nagyon elterjedtek a mozaikszavak. Szinte minden vállalat, intézmény nevéből mozaikszót csinálnak. Például: Szakszervezeti Társadalombiztosítási Központ, röviden SzTK. Országos Takarékpénztár, OTP; aztán ÉMÁSZ, TITÁSZ, meg a fene sem tudja még milyen ÁSZ. Ezekből a mozaikszavakból rengeteg féreértés származhat. Itt van például a következő szó: t á g. Ez egy szép magyar szó. Azt jelenti, hogy valami bő, nagy stb. Azonban mást is jelent. Jelenti például a Tokaj-hegyaljai Állami Gazdaság nevét is. De hogy bonyolítsuk a dolgot, a debreceni Tóth Árpád Gimnáziumnak is ez a közismert rövid neve. Bevallom őszintén, én félek a t á g szótól. Ugyanis, ha én a jövőben azt mondom t á g, az illető gondolhatja, hogy a Tóth Árpád Gimnáziumról beszélek, de azt is, hogy a nád-rágomról állapítom meg, hogy egy kicsit bő, vagy esetleg a Tokaj-hegyaljai Állami Gázdaság idei szőlőterméséről akarok elmélkedni.

No, de nem is erről akartam beszélni, hanem egy szerény újításomról. Arról lenne szó, hogy ha a hosszú nevekben mozaikszavakat csinálhattunk, akkor miért ne csinálhatnánk rövid magyar szavainkból hosszú szavakat?

Vegyünk egy egyszerű hétköznapi szót.

Legyen ez a szó az, hogy *kakas*.

Próbáljuk megkeresni azt a hosszú nevet, amiből e *kakas* mozaikszó eredhet.

Én már meg is találtam.

A *kakas* annyit jelent, mint: *Kaputetőn Arénázó Kackiás Acéltorkú Siheder!*

Nézzünk másik példát: *tetűk*. A *tetű* szó többes száma. Ha ebből csinálunk egy hosszú nevet, a következő mozaikszó keletkezik belőle: *Tisztaságellenes Emberek Testnedveivel Üzérkedő Kalandorok!*

Azt hiszem, ez a két példa is elég ahhoz, hogy mindenki megértse újításom lényegét, s csatlakozzon táboromhoz. Érzem, hogy később majd sokakkal együtt gyártjuk a hosszú, bonyolult neveket.

Csombók László III. b

Sárospataki Krónika

A GIMNÁZIUMI IFJÚSÁG LAPJA

Szerkesztő és a kiadásért felel: HAJDÚ ISTVÁN tanár

Szerkesztőség és kiadás helye: Rákóczi Gimnázium, Sárospatak

Ifjúsági szerkesztők: Bartha Judit, Kelemen Katalin, Baranyi Katalin, Konyár Margit, Kulcsár Gábor, Kisvárdai József, Koncz Béla

Tanár szerkesztők: Dr. Bertha Zoltán, Juhász Ferenc, Kolláth Sándor, Sipos István, Sivák István